

ความรู้เบื้องต้นเรื่องสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์คืออะไร ?

สหกรณ์ออมทรัพย์คือ การที่คณะบุคคลร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางด้านเศรษฐกิจ ถือเป็นสถาบันการเงินที่ส่งเสริมให้บุคคลที่เป็นสมาชิกรู้จักการประหยัด รู้จักการออมทรัพย์ และสามารถบริการเงินกู้ให้แก่สมาชิก เพื่อนำไปใช้จ่ายเมื่อเกิดความจำเป็นได้ โดยยึดหลักการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ด้วย

วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการคืออะไร ?

การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์หลักสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1. ส่งเสริมให้ผู้ใช้งานแรงงานรู้จักประหยัด และสามารถออมเงินรายได้ไว้ในทางที่มั่นคง ปลอดภัยและได้รับผลตอบแทนที่ดี เมื่อเวลาออกจากงานในอนาคตจะได้มีเงินทุนสำหรับการเลี้ยงชีพหรือลงทุนประกอบอาชีพต่อไป
2. เพื่อเป็นการช่วยเหลือในระหว่างผู้ใช้งานที่เป็นสมาชิกด้วยกันในการ บรรเทาปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน ซึ่งจะทำให้สามารถทำงานอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นตลอดไป
3. เป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

ใครจะเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ ?

โดยทั่วไปในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ จะมีผู้ริเริ่มได้ 3 กรณี กล่าวคือ

1. นายจ้างหรือฝ่ายบริหารเล็งเห็นคุณประโยชน์ของการมีสหกรณ์ออมทรัพย์ จึงดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ลูกจ้างในสถานประกอบการของตน
2. ฝ่ายลูกจ้างหรือสหภาพแรงงานเป็นผู้จัดตั้ง
3. นายจ้างหรือฝ่ายบริหารและลูกจ้างร่วมมือกันจัดตั้ง โดยทั้ง 2 ฝ่ายเล็งเห็นคุณประโยชน์และร่วมกันเป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย ซึ่งกรณีนี้จะเป็นการดีที่สุด

ทำไมนายจ้างหรือฝ่ายบริหารจึงต้องมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสหกรณ์ ?

ในขั้นเริ่มต้นของการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ ความร่วมมือของนายจ้างหรือฝ่ายบริหารมีผลต่อความมั่นคงและการเติบโตของ สหกรณ์เป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก

1. สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความมั่นคงของสหกรณ์ให้แก่ลูกจ้าง ซึ่งจะทำให้ลูกจ้างยินดีเข้าร่วมเป็นสมาชิก
2. ในขั้นต้น นายจ้างหรือฝ่ายบริหารจะต้องให้ความช่วยเหลือในด้านบุคลากร สถานที่ตั้งของสหกรณ์ การหักเงินค่าจ้างของลูกจ้างเพื่อการชำระค่าหุ้นหรือหนี้ของสหกรณ์และอาคารรวม ถึงเงินให้ยืมเพื่อเป็นทุนก้อนแรกของสหกรณ์ด้วย

นายจ้างหรือฝ่ายบริหารจะได้รับประโยชน์จากสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการอย่างไร ?

นายจ้างหรือฝ่ายบริหารจะได้รับประโยชน์อย่างยิ่ง ดังนี้คือ

1. เป็นการช่วยเหลือลูกจ้างให้พ้นจากการก้ำกึ่งที่มีสินนอกระบบ และนับเป็นการช่วยเหลือที่ดีที่สุด นั่นคือการช่วยลูกจ้างให้ช่วยตนเองได้
2. ลูกจ้างมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากไม่ต้องกังวลกับภาระหนี้สิน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดผลงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ
3. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดหาสวัสดิการให้แก่ลูกจ้าง ทั้งนี้เพราะสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการนั้นมีแหล่งสวัสดิการแบบเกื้อกูลกันอยู่แล้ว ทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์จะสามารถจัดกิจกรรมเสริมสวัสดิการได้ต่อไปอีก เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่บุตรของสมาชิก การฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น
4. การมีสหกรณ์ออมทรัพย์จะช่วยสร้างความคุ้นเคย ความเข้าใจในระหว่างลูกจ้างด้วยกัน รู้จักการให้และการรับ เข้าใจถึงคุณค่าของผู้ร่วมงาน เสริมสร้างความคิดประชาธิปไตยในการทำงานซึ่งจะส่งผลให้ลูกจ้างเกิดความสุขในการทำงาน และนายจ้างบริหารได้อย่างราบรื่น

ลูกจ้างจะได้รับประโยชน์จากสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการอย่างไร ?

ลูกจ้าง (หรืออาจรวมทั้งฝ่ายบริหาร) ที่เป็นสมาชิกย่อมได้รับประโยชน์ดังนี้

1. รู้จักการออมทรัพย์ และได้รับเงินปันผลตอบแทนการออมทรัพย์นั้น
2. มีแหล่งเงินกู้ในยามเดือดร้อน โดยเสียดอกเบี้ยอย่างเป็นธรรม ทั้งยังได้รับเงินเฉลี่ยคืนจากดอกเบี้ยที่เสียไปด้วย
3. เป็นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันเองที่เดือดร้อนทางการเงิน
4. ได้รับสวัสดิการตอบแทนอื่นๆ ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์จะได้จัดขึ้น เช่น เงินทุนการศึกษาบุตร เงินช่วยเหลือกรณีสมาชิกหรือคู่สมรสของสมาชิกเสียชีวิต การประกันชีวิต เป็นต้น

สหกรณ์ออมทรัพย์มีการดำเนินงานอย่างไร ?

สหกรณ์ออมทรัพย์ดำเนินงานโดยสมาชิก กล่าวคือเมื่อได้มีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขึ้นในสถานประกอบการแล้ว ผู้ใช้แรงงานและฝ่ายบริหารที่เป็นสมาชิกจะเลือกตั้งตัวแทนจากที่ประชุมใหญ่ ของสมาชิก ให้เข้ามาบริหารงาน ตัวแทนสมาชิกนี้เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” ซึ่งจะทำหน้าที่บริหารกิจการของสหกรณ์ โดยจะมีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อกำหนดนโยบายในการทำงานแล้วมอบให้ฝ่ายจัดการซึ่งประกอบด้วยผู้จัดการ เจ้าหน้าที่บัญชี เจ้าหน้าที่การเงิน เป็นต้น ที่คณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งขึ้น เป็นผู้ดำเนินการต่อไป

การออมทรัพย์กับสหกรณ์ออมทรัพย์มีที่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

การส่งเสริมการออมทรัพย์เป็นวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ออมทรัพย์มี 2 ประเภท คือ

1. การถือหุ้น สหกรณ์ออมทรัพย์จะให้สมาชิกทุกคนถือหุ้นอย่างน้อยตามความสมัครใจแต่ต้องไม่น้อยกว่าอัตราที่สหกรณ์กำหนดไว้ และให้สมาชิกชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โดยสหกรณ์จะจ่ายเงินปันผลเป็นค่าตอบแทน (เหมือนกับดอกเบี๋ย) ปีละครั้ง เงินปันผลนี้ไม่ต้องเสียภาษีดอกเบี๋ยให้รัฐและเมื่อสมาชิกลาออกจากสหกรณ์ก็ สามารถถอนเงินค่าหุ้นคืนได้
2. การฝากเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์จะมีบริการการเงินด้านเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์โดยผลตอบแทนในรูปของดอกเบี๋ยเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์

สหกรณ์ออมทรัพย์จะให้สมาชิกกู้ได้กี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

เงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์จ่ายให้สมาชิกมี 3 ประเภท คือ

1. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน (เงินกู้ระยะสั้น) เป็นเงินกู้เพื่อความจำเป็นเร่งด่วน จำกัดวงเงินขั้นสูงไม่เกินครึ่งหนึ่งของเงินค่าจ้างต่อเดือน หรือ 2,000 – 3,000 บาท สุดแต่จำนวนใดน้อยกว่า ชำระคืนไม่เกิน 2 งวด ไม่ต้องมีค้ำประกัน
2. เงินกู้สามัญ (เงินกู้ระยะปานกลาง) ส่วนใหญ่ให้กู้ระหว่าง 4 – 15 เท่าของเงินได้รายเดือน หรือไม่เกิน 40,000 – 150,000 บาท
3. เงินกู้พิเศษ (เงินกู้ระยะยาว) เป็นการกู้เพื่อการเคหะสงเคราะห์ การลงทุนหรือการซื้อรถยนต์ ส่วนใหญ่ให้กู้ในระหว่าง 200,000 – 600,000 บาท ชำระคืนภายใน 120 เดือน มีอสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นหลักค้ำประกัน

เงินกู้ทั้ง 3 ประเภทนี้ จะมีบริการครบหรือไม่ และกำหนดวงเงินมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับฐานะและความมั่นคงของสหกรณ์ออมทรัพย์นั้น ๆ

การออมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์จะดีกว่าการออมกับธนาคารหรือ ?

แน่นอน เนื่องจาก

ออมเงินที่สหกรณ์	ออมเงินที่ธนาคาร
1. ผมตอบแทนจะมีมากกว่าคือในรูปของเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืนและอัตราดอกเบี๋ยของเงินที่ฝากกับสหกรณ์	ได้รับผลตอบแทนจากดอกเบี๋ยเท่านั้น
2. ไม่ต้องเสียภาษีเงินปันผลและเฉลี่ยคืน	หักภาษี ณ ที่จ่าย 15%
3. ผลกำไรที่ได้จัดสรรคืนให้กับสมาชิกทั้งหมดทุกคนตามสัดส่วนจำนวนเงินของสมาชิกที่ทำธุรกิจกับสหกรณ์	ผลกำไรที่ได้ทั้งหมดอยู่กับเจ้าของกิจการเท่านั้น
4. เป็นหลักประกันทางด้านเศรษฐกิจให้กับสมาชิกทุกคนบนพื้นฐานของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	เป็นธุรกิจการเงินที่ให้กู้เงินโดยต้องมีหลักประกันและไม่ได้ให้สิทธิกับทุกคนในการช่วยเหลือยามเดือดร้อน

ขั้นตอนการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในสถานประกอบการ

เมื่อนายจ้าง และลูกจ้างรับทราบวัตถุประสงค์ รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์แล้ว และพร้อมที่จะจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ ต้องดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขอคำแนะนำจากสหกรณ์จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอ

คณะบุคคลซึ่งประสงค์จะจัดตั้งสหกรณ์ควรมีตัวแทนในการประสานงานกับสหกรณ์ จังหวัดหรือสหกรณ์อำเภอเพื่อให้ได้แนวคิดว่าจะจัดตั้งสหกรณ์หรือไม่ พร้อมกับขอคำแนะนำการดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ด้วย

ขั้นที่ 2 ประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิก

ผู้ประสานงานในขั้นที่ 1 ต้องจัดประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในอนาคตและเชิญสหกรณ์ อำเภอหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

1. คัดเลือกคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ไม่น้อยกว่า 10 คน (ไม่ควรมากกว่า 15 คน)
2. ให้การศึกษาอบรม เรื่องอุดมการณ์ หลักการ วิธีการสหกรณ์ วิธีการทำธุรกิจ
3. เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับประเภท และวัตถุประสงค์ แผนดำเนินธุรกิจ หรือกิจกรรมของสหกรณ์
4. เสนอความเห็นเกี่ยวกับการร่างข้อบังคับสหกรณ์

ขั้นที่ 3 ประชุมคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ซึ่งได้รับคัดเลือกจากขั้นที่ 2 ประชุมและเชิญสหกรณ์อำเภอหรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

1. เลือกประเภทสหกรณ์ และกำหนดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
2. กำหนดระยะเวลาในการรวบรวมใบสมัครสมาชิก เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิก
3. กำหนดแผนการดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์ และควรให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน
4. พิจารณาร่างข้อบังคับสหกรณ์ เพื่อเสนอให้ที่ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพิจารณา

ขั้นที่ 4 ประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิก

เมื่อคณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ดำเนินการตามขั้นที่ 3 เสร็จแล้วต้องจัดประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ และเชิญสหกรณ์อำเภอ หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์หรือตัวแทนเข้าร่วมประชุมชี้แจงด้วย โดยมีวาระการประชุม ดังนี้

1. พิจารณากำหนดข้อบังคับของสหกรณ์
2. แจ้งประเภทของสหกรณ์ที่ได้เลือกรวมทั้งวัตถุประสงค์ของสหกรณ์
3. แจ้งแผนดำเนินธุรกิจหรือกิจกรรมของสหกรณ์

ขั้นที่ 5 ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนสหกรณ์

คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ต้องจัดทำเอกสารต่างๆ และยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์โดยยื่นเอกสารได้ที่สำนักงานสหกรณ์ อำเภอ หรือสหกรณ์จังหวัดในพื้นที่

เอกสารที่จะยื่นประกอบด้วย

1. คำขอจดทะเบียนที่คณะผู้จัดตั้งสหกรณ์ได้ลงลายมือชื่อแล้ว
2. สำเนารายงานการประชุมครั้งละ 2 ชุด คือ
  - การประชุมผู้ซึ่งประสงค์จะเป็นสมาชิกของสหกรณ์ (ตามขั้นที่ 2)
  - การประชุมผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ (ตามขั้นที่ 4)
3. แผนดำเนินการเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจกรรมจำนวน 2 ชุด
4. บัญชีรายชื่อผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกพร้อมลายมือชื่อ และจำนวนหุ้นที่จะถือจำนวน 2 ชุด
5. ข้อบังคับฉบับตัวจริง 4 ฉบับ และสำเนา 6 ฉบับ

สนใจเรื่องการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่

กองสวัสดิการแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

โทรศัพท์ / โทรสาร 0 2245 6774, 0 2246 0383

กรมส่งเสริมสหกรณ์ www.cpd.go.th